

D

D

D

Faint, illegible handwritten text, possibly including a name and a date.

49.

Q. F. F. Q. S.

Analyfin I. QVIN.
QVE PEDUM 5. C.

fin. reg.

Magnifici Jctorum in Academia Lipsiensi
Ordinis auctoritate

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Admodum Reverendi, Nobilissimi, Amplissimi
& Consultissimi

Dn. FRANCISCI ROMANI,

Jcti, Cod. P.P. Canon. Merseburg. supremæ

Curia Provincialis & Facultatis Juridicæ Affesso-

ris, laudatæ item Academiæ Syndici

gravissimi,

Patroni ac Promotoris sui observantiâ

summâ colendi

publicè examinandam proponit

GEORGIUS CHRISTIANUS Berger/

Merseburg. Auctor.

ad diem 17. Aprilis

A. O. R. clō lōc LXII.

H. L. Q. C.

LIPSIÆ

Typis Viduæ HENNINGI COLERA

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and difficult to decipher but appears to contain several lines of Latin or German script. Some legible fragments include "ALBERTUS", "D. FRANCISCI ROMANI", and "GREGORII".

CUM DEO.

IN primâ mundi ætate, cum, uti cæte-
rarum rerum, *i. Jus naturale 7. dist. 1. Justin. lib. 43.*
c. 1. n. 3. ita & ipsius terræ agrorumq; inter homines
esset communitio;

Nec signare quidem, aut partiri limite campum,
Fas erat.

Virgil.
Georg. 1.

Verùm aucto humano genere, atqve in singulos di-
es paullatim à simplicitate primâ discedente, cum non
retineri posset illa communitio, necessariâ consequentiâ
dominiorum distinctiones introduci oportuit. Primum
itaq; res mobiles, deinde immobiles, in his agros sive
telluris certas portiones, temporibus filii Eber Pelegi,
qui nomen sortitus inde est, occupatione proprias sibi
fecere mortales, add. *Grotius de J. b. & p. lib. 2. c. 2. n. 2.*
Seldenus de J. N. G. & C. secund. disciplin. Ebraeor. lib. 5. c. 4.
Quâ ratione divisus inter homines regionibus atq; agris,
ad opprimendas quàm maximè bellorum disfidiorum-
que occasiones, certi quoq; fines determinari, ac limi-
tes poni cœperunt: idq; apud diversas gentes inq; di-
versis Rebusp. factum fuit diversimodè. Apud Roma-
nos præ cæteris modis agros distingvendi (de quibus
vid. *Frontinus de limit. & de re agrar. id est de agror. qvalitat.*
& controvers. Aggen Urbic. in Frontin. de re agrar. Hygenus
de limit. agror.) ille fuit celebris atq; usitatus, quo secun-
dum L. XII. Tabb. & L. Mamiliam, à C. Mamilio Trib.
Pleb. quem ideo Limitanum seu Limetanum dixere, la-
tam, *Calvinus in enumeratione LL. Romanar.* inter duos agros
incultum linquebatur spatium quinq; pedum, cujus pro-
hibita erat usucapio. De hoc quinq; pedum spatio ha-
bentem *legem 5. C. fin. reg.* obscuritate suâ variisq; DD.

explicationibus satis celebrem, in præfenti explicandã, Deo Opt. Max. adjuvante, nobis proposuimus. Quod si non ubiq; veram sententiam secuti videbimur, cum alia, tum maximè, quod primus hic sit conatus, haud difficulter veniam merebuntur.

II. Inscriptio legis nostræ ita habet: Imppp. Valentinian. (II. scil.) Theodos. (senior) & Arcad. AAA. Neotherio P P. Similem inscriptionem habent in Cod. Justinian. l. 3. de episcopat. audient. l. 13. de excusat. mun. Quinam fuerint isti Imppp. & quo tempore, nimirum circa annum Christi 388, 389, 390, 391, 392, partitum inter se tenuerint Imperium Romanum, ex historiis cuiq; notum est. Vid. Cluverus in epit. histor. univers. lib. 9. Rupertus in observat. ad histor. univers. synopsis Besold. minor. cap. 15. Etsi autem trium Imppp. nomina hæc constitutio præfert, nullum tamen est dubium, quin uni tantum ex iis, tanquam vero auctori, tribuenda sit. Notat enim infinitæ eruditionis Jctus Jacobus Gothofredus. in discursu historico ad l. Quisquis C. ad L. Jul. Majest. c. 3. moris olim fuisse, pluribus eodem tempore, diviso Imperio, imperantibus, ut, licet ab uno tantum Imperatore revera scripta lex esset, ex æquo tamen omnium nomina præferret. Conferatur de ejusmodi statu Reip. Bodinus lib. 2. de Rep. cap. 2. n. 187. & lib. 6. c. 5. n. 734. Grotius de J. b. & p. lib. 1. c. 3. n. 17. Dan. Otto de J. publ. c. 7. Interim nobis certo non constat, cui ex his Imppp. potius constitutio nostra, tanquam auctori, adscribenda sit. Communiter, &, quantum conjecturamus, rectè, sub Theodosii nomine laudatur. Argumentis autem istis, quibus Illustris Jacobus Gothofredus laudati discursus cap. 3. legis Quisquis C. ad L. Jul. Majest. Impp. Arcadij & Honorij nominibus inscriptæ, Arcadiū auctorem

rem esse, confirmat, in re simili nobis uti non licet: cum, utrum in oriente an in occidente tunc temporis fuerit Præfectus Prætorio Neotherius, in inscriptione; & urbis nomen, ubi data fuit hæc lex, in subscriptione desideretur. Consulatum, anno Christi 390. cum Valentiniano A. gessisse Neotherium, ex subscriptione l. 9. C. de Episcop. & cler. l. 15. C. de accusat. & in script l. 5. C. ad l. Ful. repetund. l. 2. C. de fabricens. item ex Fastis Consularibus & epistolâ gratulatoriâ Symmachi, quæ 38. est, & cum aliis ad Neotherium missis habetur lib. 5. epistolar. conitat. Utrum apud alios istius ævi scriptores, Socratem, Zosimum, Zonaram, Orosium, Sozomenum &c. quibus nos destituimur, certiora de vita ejus & dignitatibus reperiantur, iis, qui hos auctores perlustrarunt, affirmandum vel negandum committimus. Cæterum alius Neotherij fit mentio in inscriptione l. 2. C. ne fil. pro patre.

III Quod subscriptionem attinet, Pp. VII. Kal. Aug. Arcadio A. II. & Rufino Coss. notandum est, apud quosdam auctores, hanc ipsam constitutionem referentes, legi Augusto & Baurone Coss. At prior subscriptio præterea quod recepta est, ex aliarum constitutionum subscriptionibus & Fastis Consularibus confirmatur.

IV. Qvinq; pedum) Hi qvinq; pedes dicuntur unus gradus in l. 3. pr. de term. mot. quod de gradu, non simplici, pedes habere duos & semissem, sed Geometrico, qvinq; pedum, vel, ut alii volunt, sex, accipiendum est. Cujac. in l. 4. §. fin. in fin. de usucap. Dionys. Gothofredus in notis ad d. l. 3. de term. mot. lit. 1. Tantum spatium, unius gradus Geometrici, sive qvinq; pedum, inter duo prædia rustica, non urbana, l. 2. ff. fin. reg. l. 4. §. pen. eod. vacuum relinquendum constituit L. XII. Tabb. ad id, ut eo spatio ire, agere uterq; dominus posset, & ut ara-

trum, factò eatenus sulco, commodè circumverteretur :
vetitâ simul ejusdem usucapione, quo minus litibus inter
confines occasio daretur, facillimè alioqvi suscipiendis,
in quibus plerumq; improbo lucrum faciente, huma-
nior & melior succumberet. Alciat. in repetit. sing. ad l.
quinq; pedum C. fin. reg. Wesenbec. ad tit. ff. fin. reg. n. 2. Cui
rationi jungatur illa, quod fines in rebus sacris fuerint
habiti. vid. Wesenbec. dict. loc. Res sacræ autem cum in
commercio non sint, nec possideri queant l. 30. §. 1. de
acquir. vel amitt. poss. naturâ sua usucapi prohibentur. §. 1.
l. de usucap. Quod si vero iurgarent confines, alia L. XII.
Tabb. finibus regundis tres arbitros à Prætoze addici
jusfit. Quem numerum postea lata L. Mamilia tollens,
unum saltem dari præcepit : cui agrimensor ad regundos
atq; ex arte sua constituendos fines adjungebatur. U-
trâq; L. tam XII. Tabb. quàm Mamilii Tribun. pleb. ita
sancitum fuisse, maximè ex Cicerone lib. 1. de ll. n. 79.
probant, ubi ad eas alludens, inquit : *Ex hæc autem non re-
rum, sed verborum discordia, controversia nata est de finibus : in
qua, quoniam usucapionem XII. Tabula (sive ut Cujacius è XII.
non improbante Jacob. Gothofredo in probationibus
ad Tab. VIII.) inter quinque pedes esse noluerunt, depasci veterem
possessionem Academia ab hoc acuto homine non sinemus : nec Ma-
niliâ lege singuli, sed ex his (de se, Attico & Quincto intelli-
gens) tres arbitri fines regemus.* add. Aggen. Urbic. ad Frontin.
de re agrar. tit. de controvers. Rosin. antiquitat. Romanar. lib. 8.
de LL. De finibus autem Tabulam VIII. egisse affirmant
ex l. ult. ff. fin. reg. ubi Gajus libro quarto ad L. XII. Tabb.
de finibus quodâmodo ad exemplû ejus legis, quam A-
thenis Solon dicitur tulisse (& ibidem refert Gajus) scriptû
esse ait. Conf. Jacob. Gothofredus in notis ad Tab. VIII.
qui præterea monet, legem Solonis malè a quibusdam,
totidem,

totidem, quot eam Gajus recitat, verbis, in Decemvira-
les transferri.

V. Præscriptione submotâ) in vocabulo præscriptio-
nis (cujus homonymiam vide apud Calvinum in *Lexico
Juridico*) potissima latet difficultas Constitutionis no-
stræ. Alciatus in *repetit. sing. h. l.* Cujacius in *l. 4. § ult. de
usucap.* Wesenbecius ad *tit. ff. fin. reg. n. 2.* pro legitimâ tem-
poris definitione sive exceptione temporis accipiunt;
cum quibus sentit Pacius in *Methodic. Cod. h. t. n. 14.* in eo
saltem diversus, quod definitionem istam temporis sive
præscriptionem non tantum ad spatium quinque pedum,
sed ad ipsa etiam loca seu prædia confinia pertinere ait.
Addere huic classi illos licet, qui, verbis *præscriptione sum-
mota* parenthesi inclusis, hac lege statui dicunt, ut inten-
tio iurgii finalis quinque pedum, vel intentio iurgii locorum,
libera peragatur, sine metu opponendæ præscriptionis
(longi temporis scilicet) jam summotæ. Glossa cum Ve-
teribus omnibus, Giphanius ad *h. l.* & Charondas *lib. 3.
verisimil. cap. 16.* præscriptionem hinc eodem modo, quo
in *l. 9. pr. de transact. l. 11. § l. pen. de except. l. 29. pr. de ex-
cept. rei judic. l. 91. de solut. l. 2. C. de prec. Imp. off. l. pen. C. de
pact. l. 8. l. pen. l. ult. C. de except.* exceptionem denotare sta-
tuunt. Glossa quidem ac veteres reliqui, quando præ-
scriptionem i. e. exceptionem quinque pedum hanc consti-
tutione submotam fuisse dicunt, præsupponunt, quod
ante hanc legem non agi potuerit de quinque pedi-
bus, propter rei vilitatem, ideoque tum exceptionem
quinque pedum agenti licuerit opponere. Sed reji-
ciunt explicationem hanc Alciatus *d. l.* & recentiores
omnes, quia (1) vilium quoque ac rerum modicarum
apud veteres fuit quæstio *§. 16. l. de rer. div. ibique
Schneidevvin. in commentar. n. 2. l. 1. §. 10. de conjung. cum
emanat, l. 22. in fin. princ. de damn. infect. l. 1. de gland. leg. Nov.*

(69, 1.)

69. c. 1. (2) hoc spatium non fuit res vilis, contra quam illi putarunt, (3) tantum de illo spatium competiit actio fin. reg. l. 4. §. per. & ult. ff. fin. reg. Frontin. de re agrar. tit. de controvers. Aggen Urbic. in commentar. ad dict. lib. Frontini tit. de controvers. Giphanius verò & Charondas dict. loc. ita quinque pedum præscriptionis i. e. exceptionis sublationem explicant, ut quis non amplius sit adstrictus ad certum istud spatium quinque pedum, sed, licet majus spatium occuparit confinis, nihilominus libere fin. reg. a. ctione de ulteriori spatium agere queat. Eadem quoad præscriptionis vocem sententia est Dn. Hahnii in observat. ad Wesenbec. tit. ff. fin. reg. n. 2. Amplissimus Dominus D. Struvius in Jenensi Academia Antecessor, Præceptor meus æternum venerandus, exercitat. ad ff. 10. §. 57. per præscriptionem præfinitionem intelligit, tum, quod hæc nativa vocabuli præscriptionis sit significatio, tum quod per sequentia verba, sola sit igitur &c. integræ hujus constitutionis, quæ in Cod. Theod. reperitur sub tit. fin. reg. non obscure suppeditetur. Quam explicationem confirmare egregie videtur l. fin. Cod. Theodos. fin. reg. mox à nobis recitanda, ibi: de eo tantum spatium, hoc est, quinque pedum, quæ veteri jure præscripti sunt. Cæterum sententia ipsius nihil differt à priori. Nobis cum subtilissimo Jcto Dn. Frätzkio in explicatione h. l. quam coronidis loco tit. ff. fin. reg. imposuit, n. 10. facere libet discrimen inter constitutionem hanc, ut ab Imppp. Valentinian. II, Theodos. & Arcad. lata est, totaque in Cod. Theodos. habetur; & quatenus in Cod. Justinian. posita est, maximam partem rescissam, Integram Constitutionem in Cod. Theodos. extantem, loqui existimat Dn. Frantzkius, & de præscriptione i. e. exceptione quinque pedum, & de præscriptione temporis, non saltem quinque pedum spatium, sed & ipsa loca confinia concernente. Quoad partem

partem priorem verò, quæ in Cod. Justin. relata est, calculum suum explicationi Charondæ & Giphanii, adjicit: cum quâ tamen Dn. D. Struvii sententiam, quando præscriptionem concinnè admodum per præfinitionem declarat, optimè jungi posse arbitramur. De hac priori parte, in Cod. Justinian. posita, probat sententiam suam his rationibus, quia (1) usucapio L. XII. Tab. jam pridem fuit prohibita, *vid. supra n. 4.* (2) intellectâ hâc priori parte de præscriptione temporis, & quidem secundum Alciatum Cujac. & Wesenbec. ad quinque pedes solum pertinente, malè & ipsorum locorum, summotâ tantum quoad quinque pedes præscriptione, libera videtur permissa intentio: (3) in exceptione, quæ sequentibus verbis, *sola sit igitur hujusmodi legibus una præscriptio &c.* comprehenditur, præscriptionis vox pro exceptione sumitur. Ergo & in regula in eadem significatione accipitur. (4) frequenter exceptio & præscriptio consignificantia sunt, *vid. ll. paullo ante citat.* (5) notante Parlador, *lib. 1. rer. quotid. §. 1. n. 7.* Turaminad, *l. non puto 10. de Jure fisci p. 3. quæst. 2. n. 3.* quos allegat Hilliger, *lib. 22. Donell. enucl. c. 1. lit. n.* quando exceptionem temporis præscriptio significat, ubiq; in Jure nostro additur quantitas temporis vel tō temporalis aut longæ possessionis. Sed & de sublata præscriptione temporis, quoad ipsa scil. loca, constitutio nostra, ut integra in Cod. Theodos. extat, intelligi debet. Quod confirmat Dn. Frantzkius (1) per verba legis expressa: *nec verò prolixioris &c.* (2) per *l. final. Cod. Theodos. h. t.* ejusdem auctoris, quæ ita habet: *Cunctis molitionibus & machinationibus amputatis, finalibus jurgis omnem modum quem præscripsimus, ac de eo tantum spatio, hoc est quinque pedum, qui veteri jure præscripti sunt, sine observatione temporis arbitros iustimus judicare. Quod si loca in controversiam veniant, solenniter judicare cognoscat, & seu civilis seu criminalis actio competit, tribua-*

B

tur,

tur, ita ut causâ cognitâ & redhibitione obnoxius decernatur, nec pœnam convictus aufugiat. Quæ lege corrigi Constitutionem nostram, & indistinctam reprobationem præscriptionis temporalis ad quinque pedes coangustari, affirmat. Quicquid vero in his ll. de præscriptione dicitur, de longi temporis præscriptione accipiendum est, cum præscriptio longissimi temporis, h. e. 30. vel 40. annorum per Theod. Jun. demum in l. 3. C. de 30. vel 40. annor. præscript. & Anastasium in l. 4. 5. 6. eod. introducta sit. Unde ostendit ibidem Dn. Frantzkius, quàm valdè interpolatam, ad sua tempora respiciendo, Tribonianus modò recitatam Constitutionem Theodosii in Cod. Justinian. retulerit.

VI. Finalis jurgij vel locorum) Per finale jurgium intelligitur actio fin. reg. h. e. de interstitio quinque pedum dirigendo, quæ l. 3. C. fin. reg. de finibus quærimonia, l. 4. & ult. eod. finalis quæstio, l. 10. C. de eviction. lis finalis can. inter 16. q. 3. limitis actio, can. volumus 16. q. 4. finium quæstio, appellatur. Utuntur autem Imppp. in hac Constitutione potius voce jurgij, secundum L. XII, Tabul. quod scilicet inter confines jurgium h. e. inter benevolos atque amicos dissensio vel concertatio, esse præsumatur, non vero lis, quæ inimicorum est. Quam in rem egregius superest locus Ciceronis ex lib. 4. de Rep. Admiror, nec rerum solum, sed verborum etiam elegantiam. Si JURGANT, inquit, (Lex scilicet XII. Tabularum.) Benevolorum concertatio, non lis inimicorum, JURGIUM dicitur, & in sequenti. JURGARE igitur lex putat inter se vicinos, non litigare. Nonius Marcellus c. 5. verbo Jurgium 34. Simili elegantia actio inofficiosi modestiæ causâ communiter in LL. nostris querelæ nomine venit. Hottoman. ex Connan. lib. 9. c. 8. n. 2. Oldendorp. class. 5. act. 2. Hilliger Don. enucl. lib. 19. c. 3. C. J. A. ad tit. ff. de inoff. testam. n. 2. Opponitur jurgio finali
five

sive de fine controversiæ, quæ intra quinque pedes erat, iurgium locorum sive controversia de loco, cum de fundi portione aliquâ, seu loco ultra quinque pedes, in confinio vel in mediis agris, controvertitur. *add. l. 60. de v. s.* Utraque controversia est & dicitur de latitudine *l. ult. pr. de pignorat. act.* Plures controversias agrorum memorant Frontinus *supr. cit. l. c.* & Aggen. Urbic. de positione terminorum, de rigore, de modo, de proprietate, de possessione, de alluvione, de jure territorii, de subsecivis, de locis publicis, de locis relictis & extraclusis, de locis sacris & religiosis, de aqua pluvia arcendâ, de itineribus: quarum omnium verò materias finis & locus complectuntur. *add. omninò Cujac. 10. observ. 2. quæ observatio, quantum admiratione contendere quis possit, admiranda est, judicio Nicol. Rigaltij in not. ad vet. auct. fin. reg. C. J. A. ad tit. ff. fin. reg. n. 27.*

VII. Libera peragatur intentio) Intentio nihil aliud est, quàm actio, quæ in iudicio instituitur, aut certè prima pars actionis, cum actor proponit & facit litem; vel libellus actionis §. 33. 1. *de act. l. 66. de judic. l. 9. §. 6. ad exhib. l. 6 §. 3. si servit. vindic. l. 17. de eviction.*

VIII. Hæc fuit explicatio verborum constitutionis nostræ, ut quidem in Cod. Justinian. posita est. Dividimus eam in duas partes, ἀρσιν & θέσιν. Prior continet sublationem præscriptionis i. e. exceptionis quinque pedum, quod, confusis finibus seu spatio quinque pedum, cum locis seu cum fundis confinibus, si alteruter confinium actione fin. reg. agere intendat, ei non possit opponi præscriptio i. e. exceptio quinque pedum, quod spatium quinque pedum tantum in actionem fin. reg. veniat, actor verò ipsa loca etiam hæc actione vindicare intendat. Posteriori parte è contrario ponitur & constituitur, ut isto casu libera peragatur intentio finalis iurgij, vel locorum, h. e.

ut siue iurgium finale siue locorum jam institutum sit ab actore, non possit hac exceptione repelli.

IX. In epitomen secundum consuetam methodum nunc redigenda lex nostra est. Baldus ac reliqui veteres ita summant: *etiam pro re modicâ, & pro vili cessite terra redditur iudicium fin. reg.* Ast, quod de explicatione istorum, idem de summa sentiendum est. Dionys. Gothofredus his verbis summam legis nostræ proponit: *de præscriptione quinq; pedum.* quæ verba quidem paucissima aliquo modo indicant, de quâ re habeatur in lege, multum tamen abest, ut totum sensum legis comprehendant. Et profectò, cum lex ipsa adeò concisa sit, & brevis atq; obscura, vix brevioram eam reddemus, ne simul sensui detrahatur. Ad casum ergò legis nostræ proponendum accedimus.

X. Secuti *n. s.* Charondæ, Giffanii, Dn. Frantzkij, sententiam, præscriptionis vocem pro exceptione accepimus. Facti speciem verò legis nostræ, etsi non omninò, paullò tamen aliam ponemus. Et quidem fingemus Titium & Cajum fundos confines habentes, cum quibus confusum quinq; pedum spacium est. Occupato à Titio non tantum spatio illo, sed etiam loco seu portione fundi ad Cajum pertinentis, Cajus actione fin. reg. & locum suum vindicare, & fines dirigi, petere, intendit. Excipit Titius, Cajum non posse de finibus agere, sed locum suum peculiari actione vindicare oportere, cum saltem quinq; pedes in actionem fin. reg. veniant. Quæritur, an hæc exceptio profit Titio? & respondetur in hæc lege nostrâ, quinq; pedum præscriptione i. e. exceptione submotâ, à Cajo liberam peragi posse finalis iurgij vel locorum intentionem, h. e. concedi Cajo, cum actionem fin. reg. jam intenderit, eâdem locum suum vindicare.

XI Sed ut facti narratio eo melius verbis legis nostræ congru-

congruere appareat, ipsam totidem, quot in Cod. Justin. sub tit. *fin. reg.* extat, verbis, adjiciemus; nec non fontem sive integram constitutionem, ex Cod. Theodos. *eod. tit.* exhibebim⁹. Partis in Cod. Justin. positæ verba hæc sunt:

Imppp. Valent. Theod. & Arcad. AAA. Neotherio PP.

Quinq; pedum præscriptione submota, (a) finalis jurgij vel locorum libera peragatur intentio. Pp. 7. Kal. Aug. Arcadio A. 11. & Rufino (b) Coss.

(a) hæc verba: *præscriptione submota*: quidam parenthesi includunt. *vid. num. 5.*

(b) apud quosd. auct. legitur: *Augusto & Bauto Coss. vid. n. 2.*

Integra in Cod. Theodos. ita extat. *Quinq; pedum præscriptione submotâ, finalis jurgij vel locorum libera peragatur intentio. Sola sit igitur hujusmodi legibus una præscriptio, quæ improbi petitoris refrenare possit invidiam, si veteribus finem cum signis limes inclusus congruum erudita arte præstiterit. Nec vero prolixioris temporis in hujusmodi, locum habebit ulla præscriptio, cum diuturno otio alienum rus quisq; asserat se diligentius coluisse, quando omne hujusmodi jurgium solo præcipimus jure discingi, quo artis hujus peritis omne commissimus sub fideli arbitratione judicium.*

XII. Rationes principes, quibus exceptio Titii susti- Rat. dub.
nebatur, illas allegamus; quia (1) ante hanc legem de finibus saltem h. e. interstitio quinq; pedum actio *fin. reg.* dabatur: quod *n. 5. ex l. 4. §. pen. & ult. ff. fin. reg. Frontino item atq; reggen. Urbic.* probatum dedimus. (2) ultra quinq; pedes alia erat controversia de loco, quem Cælius tanquã dominus vindicare poterat. *vid. n. 6.* Atqui in hoc casu de spatio ultra quinq; pedes, sive de ipso loco, ad quem vindicandum competebat actio peculiaris, *fin. reg. a-*
ctionem Cælius intendebat, itaq; (3) justè admodum exceptio quinq; pedum à Titio posse opponi videbatur. Sed quamvis hæc omnia rectissimè sese olim habuerint, Rat. decid.

submovere tamen Imppp. Valent. n. Theod. & Arcad. quatenus penes eos, & legum condendarum potestas, & suprema atq; eminentis erat Jdictio, exceptionem istam placuit. Rationes, quibus adducti fuerunt, ex mutato Reip. statu peti debent. Scilicet translata Imperij sede ex occidente in orientem, cum sæpius non solum intestinis turbis, sed etiam à barbaris undiq; irruentibus affligeretur Imperium Romanum, adeoq; quod fieri nunquam non consuevit, variæ in Remp. irreperent mutationes, factum quoq; est, ut præscriptum veteri jure confinium, scil. spatium quinque pedum, inter duo prædia rustica vacuum relinqvendum, *vid. supr. n. 4.* non exactè observaretur, quin crebrius, eo confuso, confines occasionem rixandi nanciscerentur. Utile igitur & salutare visum fuit, cum sæpius & pertinacius contenderetur de finibus, exceptionem quinque pedum submovere, cum nec permagni referret, & casus non rarò contingeret, quo, incerto prorsus existente spatio quinque pedum, exceptio hæc fugiendi litem & tam actorem quam Judicium ipsum cavillandi modus videbatur: quam potissimam exceptionis quinque pedum sublatae rationem existimamus. add. Giphan. *ad b. l.* & Dn. Frantzkius *n. 18.*

XIII. Consequens est, ut, casu legis nostræ, rationibus dubitandi & decidendi expositis, quæ notabilia exinde colligi queant, dispiciamus. Notamus itaq; (1) diversum particulæ *VEL* in Jure nostro usum, præcipuè eum, quo nonnunquam disjunctivè, ut *hic & in l. 11. §. 1. de aqua & aqua pluv. arc.* nonnunquam conjunctivè *l. 53. de V. S.* maximè, ut ait Dionys. Gothofredus *ad l. 6. C. de institut. & substit.* inter condiciones negativas posita, accipitur. add. Bart. *ad d. l. 11. §. 1. de aqua & aqua pluv. arc.* latè disquirentem, quando disjungat, quando conjungat. Est etiam alternativa particula *inter cæteras 4. de rescriptis.* Reliquas significationes vid. apud

apud Calvin. in *Lex. Jurid.* Notamus (2) sæpius per consequentiam, & per continentiam causæ, non per se, rem in actionem venire. Ita aliquando loca v. g. in casu legis nostræ, actione fin. reg. vindicantur; & in posteriori parte integræ constitutionis nostræ, ratione finium nec quoad loca prolixioris temporis ulla habet locum præscriptio, ibi: *nec verò prolixioris temporis in hujusmodi &c.* add. Celeberrimus J. C. Dn. J. O. Tabor in not. ad C. A. tit. fin. reg. n. 41. Non disfimili ratione, licet res sacræ & religiosæ per se in bonis & in commercio non sint §. 7. 1. de rer. div. l. 1. pr. l. 6. §. 2. de rer. div. consequentiâ tamen rei non sacræ, v. g. universitatis, donatæ aut venditæ, transeunt & vindicantur, l. 22. 23. & 24. de contrab. empt. Illud etiam, quod, nisi connexa sit causa atq; individua, majori, quamvis socio & consorti litis, non profit minoris restitutio l. un. C. si in comm. ead. caus. l. 47. §. 1. de minor. c. 1. circa fin. de in integr. rest. non adeò ineptè hîc allegari existimamus. Notamus (3) fundamentum actionis fin. reg. partim esse jus in re seu dominium §. 20. 1. de act. l. 1. l. 4. §. 5. & 9. l. 8. pr. l. 12. ff. fin. reg. partim jus ad rem seu obligationem, quæ descendit vel ex quasi contractu, quo possessores agrorum, re potius quam consensu, confines facti, re exigente fines dirigi admittere tenentur l. 2. d. 1. & alter alteri ejus, quod interest, præstationem promississe censetur; vel ex delicto, terminis à confine malitiose dejectis vel exaratis l. 4. §. 4. fin. reg. l. 4. §. pen. C. eod. unde est, quod judicium hoc mixtum dicitur d. §. 20. 1. de act. & reale scil. l. 1. l. 4. pr. & §. 2. l. 8. pr. l. 12. fin. reg. l. 3. C. eod. & personale l. 1. ff. fin. reg. l. 1. §. 1. C. de anal. except. add. Wesenbec. paratit. fin. reg. n. 6. & Dn. Hahnus in observat. ibid. Ad quodnam verò actionum genus principaliter inclinēt? quæritur. Donell, citat. in C. A. b. t. n. 30. in
perfo-

personam potius statuit. Sed Cujacij sententia, quod actio fin. reg. potius in rem sit, & vindicatio finium, ibidem præfertur *arg. l. 1. fin. reg. l. 1. C. eod.* Contingit tamen, ut hæc actio solùm sit in rem; & viceversa ut sit tantùm in personam: modò & in rem & in personam. *arg. l. 6. §. 1. l. 11. l. 14. §. 1. comm. div.* Notamus (4) pro diverso Reip. statu mutatis aliquando & correctis legibus atq; institutis veterum opus esse, cum hæc ad Remp. sint accommodanda: quod politicum axioma est. Notamus (5) nostro tempore spatium istud quinque pedum veteri jure præscriptum non observari, quamvis nonnunquam in confinio aliquo reperiat. Notamus (6) Landrecht quidem *lib. 2. art. 51.* teste Wesenbecio *h. t. n. §.* tres pedes definiisse, totam tamen rem ex consuetudine regionum, confinium pactis & placitis, Judicisq; sententiâ hodiè æstimari. add. Oetinger. *l. 2. de jur limit.*

XIV. Restat, ut secundum ordinem, quo procedere conati sumus, tam contra ipsa verba legis nostræ, quam contra sensum ei à nobis assignatum, objectiones proferamus. Primò pro sustinendâ vocabuli præscriptionis per exceptionem temporis explicatione communiter illud urget, quod omnes auctores veteres de exceptione temporis hanc constitutionem acceperint. Sed cum *n. 5.* tam de exceptione quinque pedum, quam de exceptione temporis integram Constitutionem loqui affirmaverimus, nos non ferit hæc objectio. Secundò opponi potest, quòd ea interpretatio, quam major dubitandi ratio commendat, sit præferenda. Atqui in casu, quem nos posuimus, nulla subest gravis causa, quam obrem Neotherius PP. Imperatoris consilium expetierit, ergò falsa nostra explicatio est. Respondetur, concessò quòd Neotherius PP. de hoc casu Imperatorem consuluerit, licet nonnunquam proprio motu principes aliquid constituerint, *l. 1. §. 1. de const. Prin. l. 3. C. de LL.* respiciendum est ad integrâ Constitutionem, cujus casum si quis posuerit, gravissimas offendet rationes, quibus adductus Neotherius PP. hanc causam ad Imp. detulit. Reliquis, quæ opponi non incommodè possunt, ipsi conflictui reservatis, finio, omniaq; correctioni melius sentientis subjiciens, ab æquo & humano lectore errati veniam impetrare non diffido. Deo Opt. Max. sit laus & gloria sempiterna.

COROLLARIA.

- I. Actio Pauliana est personalis.
- II. Jus distrahendi liberos in casu extremæ necessitatis æquè matri ac patri concedimus.
- III. Actio ad palinodiam nec civilis est nec criminalis.
- IV. Nullum interdictum cum rei vindicatione potest cumulari.
- V. Veræ locationis merces tantùm in pecuniâ numeratâ constitui potest.
- VI. Etiam sui heredes pro herede usucapere possunt.

F I N I S.

00 A 6335

ULB Halle
002 919 478

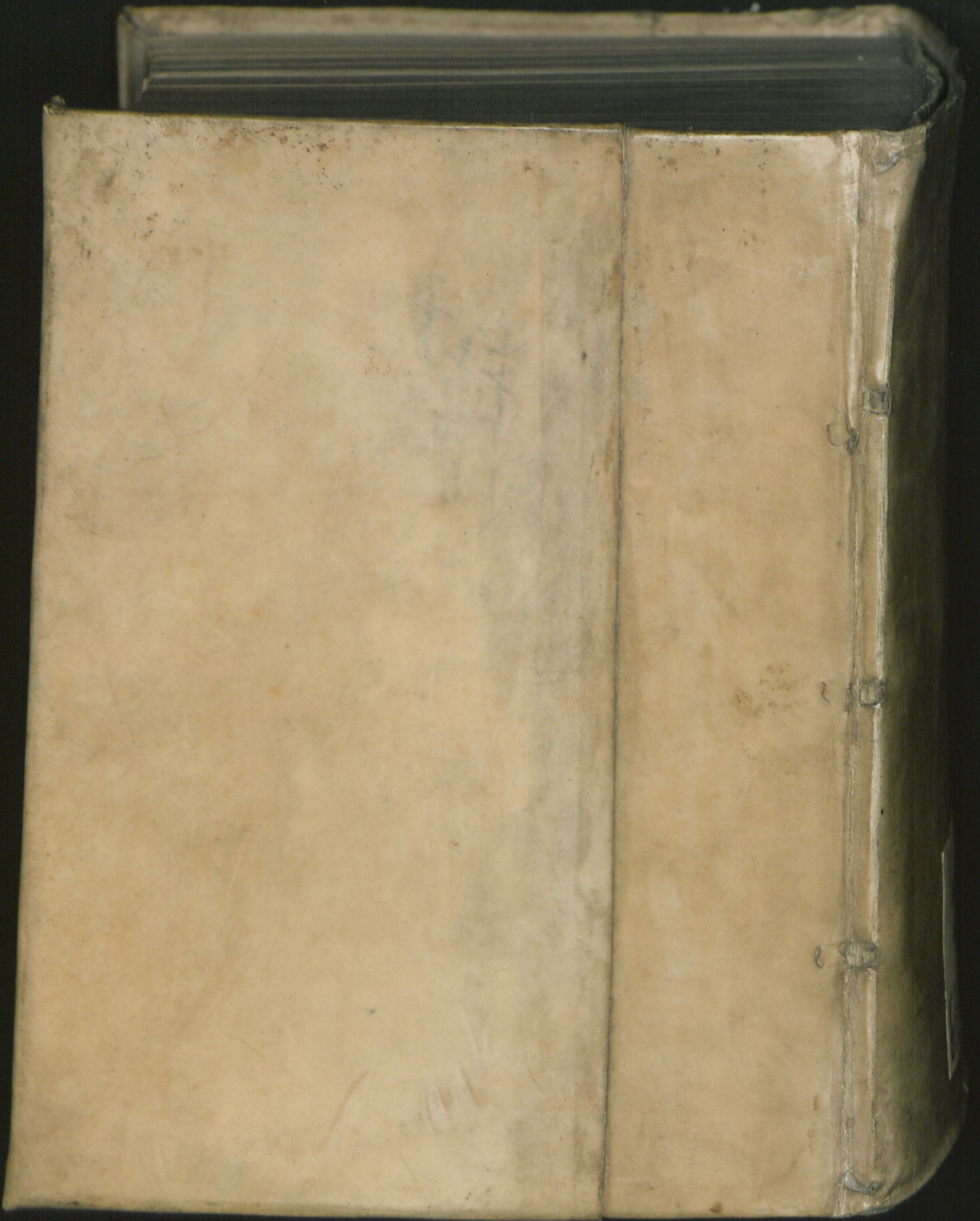
3

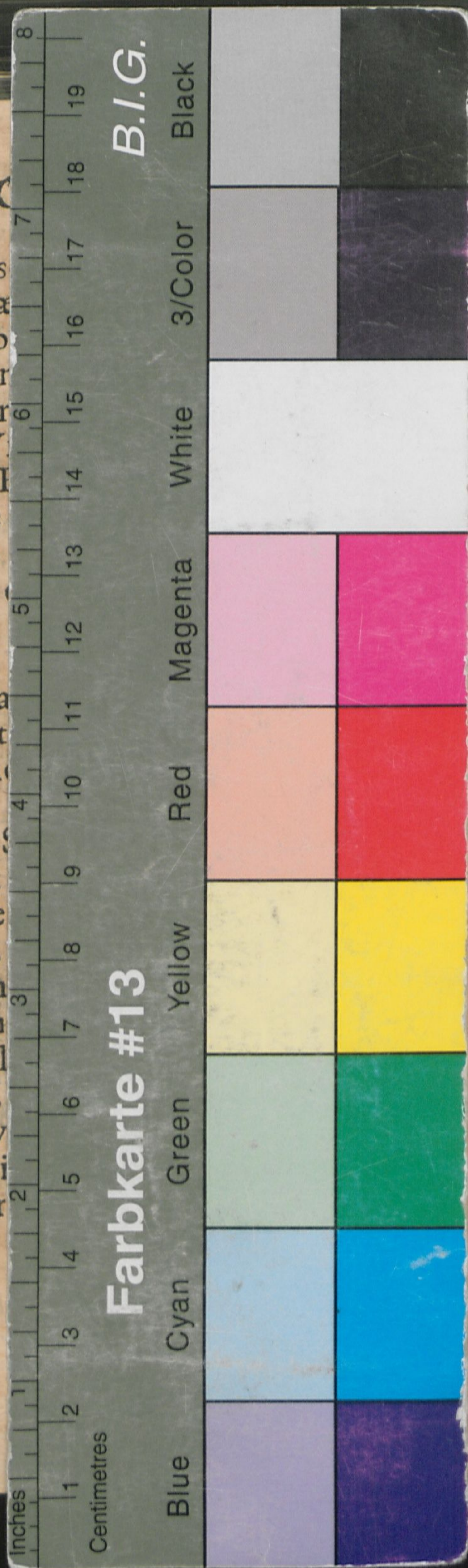

Vb 17

Zitro ✓

49.
Q. F. F. Q. S.
Analyfin I. QVIN-
QVE PEDUM 5. C.

fin. reg.

Magnifici Jctorum in Academia Lipsiensi

Ordinis auctoritate

SUB PRÆSIDIO

VIRI

Admodum Reverendi, Nobilissimi, Amplissimi

& Consultissimi

Dn. FRANCISCI ROMANI,

Jcti, Cod. P.P. Canon. Merseburg. supremæ

Curie Provincialis & Facultatis Juridicæ Affesso-

ris, laudatæ item Academiæ Syndici

gravissimi,

Patroni ac Promotoris sui observantiâ

summâ colendi

publicè examinandam proponit

GEORGIUS CHRISTIANUS Berger/

Merseburg. Auctor.

ad diem 17. Aprilis

A. O. R. clō Isc LXII.

H. L. Q. C.

L I P S I Æ

Typis Viduæ HENNINGI COLERÆ

